

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om børnetandpleje.

[Af Pilgaard Andersen (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 90. Fremsat 20/12 79).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetandpleje.

[Af Henrik Toft (V) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 101. Fremsat 22/1 80).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetandpleje.

(Lovforslag nr. L 106. Fremsat 24/1 80).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

På det tidspunkt, da regeringens lovforslag blev fremsat, havde vi kendskab til de to øvrige lovforslag, og der er derfor i de bemærkninger, der er gjort i forbindelse med fremsættelsen, også givet kommentarer til de to øvrige lovforslag.

Derfor vil jeg nøjes med at sige, at i alt væsentligt svarer venstres forslag til det socialdemokratiske – med den væsentlige undtagelse, at venstre går ind for, at dispensationstandplejen skal være en varig mulighed. Vi mener, at det spørgsmål skal diskuteres endeligt i 1985–86. I øvrigt er det vor princi-

pielle opfattelse, som det også fremgår af bemærkningerne, at offentlig børnetandpleje er den måde, vi skal løse dette problem på i fremtiden.

Deraf følger, at det lovforslag, som fremskridtspartiet har fremsat, har vi ikke til hensigt at ville støtte – af de grunde, der er anført i fremsættelsen og i bemærkningerne til regeringens lovforslag.

Egon Jensen (S):

Jeg har tidligere som indenrigsminister udtalt, at den chance, som min generation ikke fik med hensyn til tandpleje, ikke skulle fratages de yngre generationer, og dermed mente jeg, at man ikke på nogen måde skulle forringe de muligheder, som vores børn og unge har fået med loven om børnetandpleje. Jeg betragter denne lov som en stor social og menneskelig landvinding.

Det er som bekendt ikke bare et spørgsmål om at kunne tygge maden, det er nok så meget et psykisk og et kosmetisk problem, at tænderne er i orden. Den dag, da samfundet har råd til, at alle får gratis tandbehandling – i lighed med, hvad der er tilfældet ved behandling af andre sygdomme – da er der grund til at råbe hurra ikke én, men mange gange. Selv om vi har godtgørelsesordninger for tandpleje, er det stadig væk et alvorligt økonomisk problem for mange at holde tænderne i orden eller at få udbedret skader. Jeg mindes ordene »har du penge, så kan du få, og har du ingen, så kan du gå«. Det gælder desværre i alt for mange tilfælde for folk, der skal have løst lidt mere komplicerede tandproblemer.

Uden børnetandklinikker og foregangskommuner på dette område havde vi aldrig fået et så godt hold på børnetandplejen, som tilfældet er i dag, og jeg er helt overbevist om, at kun offentlig tandpleje er i stand til at gennemføre den forebyggende indsats så rigtigt, som den skal være.

Al respekt for privatpraktiserende tandlæger, men også mange af dem erkender, at det mest effektive er børnetandklinikker. Jo flere årgange vi får med, jo bedre bliver tandsundheden. Jeg erindrer med glæde, at den tidligere formand for Dansk Tandlægeforening, Reibel, varmt gik ind for offentlige børnetandklinikker.

[Egon Jensen]

To af lovforslagene er til dels ens, medens fremskridtspartiets forslag betyder en tilbagegang. Indenrigsministeren foreslår, at adgangen til at få dispensation til at indrette børnetandklinikker forlænges fra udgangen af 1981, til loven skal op til almindelig revision i 1985-86. Selv om jeg forstår motiveringen, som bl. a. er sparehensynet for kommunerne, beklager jeg at måtte sige, at det er nødvendigt, og vi må her som på desværre mange områder affinde os hermed, selv om vores principielle indstilling stadig væk er den, at offentlige børnetandklinikker varetager børnenes tarv bedst.

Jeg forstår motiveringen. Der er også en vis mangel på tandlæger, som må tages i betragtning. Men mange børn kan jo komme i klemme, hvis man netop ikke i det område, hvor der er givet dispensation, kan få en privatpraktiserende tandlæge. Selv om 73 ud af de i alt 274 kommuner, vi har, har dispensation, skal man ikke deraf udlede, at det er en meget stor del af kommunerne, som har dispensation. Der er, så vidt jeg er orienteret, kun tale om mellem 10 pct. og 15 pct. af det samlede børnetal. Jeg håber, at disse børn, hvis ikke den dispensationstandplejeordning, man har, er på højde med den offentlige - hvad man i almindelighed må betvivle - også får mulighed for at få den bedst mulige tandpleje.

Venstres forslag er mere yderliggående end indenrigsministerens, idet man helt ønsker bestemmelsen om dispensation strøget, så kommunerne altid selv kan bestemme, om de vil oprette børnetandklinikker. Det har jeg tidligere afvist og gør det igen; disse børn skal også fremover have de bedste betingelser.

Fremskridtspartiets forslag er en genfremsettelse, og det skal jeg ikke bruge mange ord på; det gjorde vi, dengang det blev behandlet første gang. Da afviste jeg det, og forslaget fik ikke netop rosende ord fra mange af partierne. Det går som bekendt ud på, at børnetandklinikkerne skal nedlægges og al børnetandpleje overgå til private tandlæger.

Jeg kan bare gøre den lille bemærkning: når man har en fornemmelse af, hvor lang tid det i øvrigt tager at få tid hos en tandlæge, gad jeg nok vide, hvordan det så skulle gå. Af mange, mange grunde vil jeg igen på mit partis vegne afvise et sådant tilbageskridt

og kan altså hverken anbefale venstres eller fremskridtspartiets forslag.

Henrik Toft (V):

Venstre betragter indsatsen på tandplejeområdet som en meget væsentlig bestanddel i hele den forebyggende sundhedspolitik. Derfor skal der ved behandlingen af disse tre lovforslag trækkes nogle hovedsynspunkter op.

For det første ønsker vi opretholdt muligheden for privatpraktiserende tandlægers placering i de tyndt befolkede kommuner, hvor man har skolebørnene som økonomisk basis for deres placering, hvor der ellers ville blive temmelig langt til tandlæge for den voksne befolkning såvel som for førskolebørnene, der endelig skal med ind under tandplejen så tidligt som muligt, sådan som det også forudsættes efter allerede vedtagne lovgivning.

For det andet vil jeg gerne fremhæve betydningen af, at børnene kan søge deres familietandlæge sammen med en af forældrene. At der er forskel på indsatsens effekt af mange forskellige grunde, skal ikke bestrides. Lige så vel som der er forskel på forskellige menneskers præstationer, kan tandlæger da også øve en forskellig indsats. Men jeg føler mig overbevist om, at man hverken i klinik-kommuner eller dispensationskommuner bare vil bore løs. Den forskel, som der til dato er, kan naturligt forklares, og jeg tager det som givet, at der ikke gøres forsøg på at præge tallene for indsatsens effekt, hverken til fordel for den ene eller den anden form for tandpleje.

Men jeg skal da ikke undlade at drille indenrigsministeren med bemærkningen om de ligningsmæssige afskrivninger på klinikker osv. Er det et nyt princip, man vil bruge som begrundelse for forskellige typer af lovgivning, at hvis nogen løber en risiko og som følge deraf får oparbejdet nogle værdier, skal man altså prioritere en offentlig foranstaltning på området?

Med hensyn til økonomien er det jo nemlig sådan, at klinikudgifterne kan opgøres til 150-200 kr., og det kunne man med fuldt så god ret have nævnt i bemærkningerne til indenrigsministerens forslag. Pensionsudgiften til skoletandlægerne bør også med ind i regnestykket.

[Henrik Tøft]

Som nævnt ser venstre det som væsentligt med indsatsen fra før-skolebørnene, og vi vil gerne have undersøgt muligheden for frit tandlægevalg for disse børn. Det har vi også tidligere fremsat et beslutningsforslag som gav mulighed for.

Venstre skal afvise fremskridtspartiets forslag. Vi mener ikke, det løser problemerne, og det væsentlige må være, at de kommuner, som fortsat ønsker at opfylde lovens krav ved behandling af børnene hos privatpraktiserende tandlæger på deres klinikker, kan regne med i deres planlægning at fortsætte med det også efter den forudsatte lovrevision i 1985-86.

Det er vigtigt, at folk kan bide fra sig. Dertil kræves også et godt gebis, men alligevel skal vi prioritere vores indsats bedst muligt, det er nemlig udgifter på ca. 800 mill. kr. om året, det drejer sig om. Selv i den størrelsesorden er 100 mill. kr. også en anseelig besparelse. Derfor håber jeg, at venstres forslag kan samle et flertal.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da vi i 1971 vedtog loven om offentlig tandpleje, var det unægtelig under andre økonomiske og politiske forhold. Der var 5 partier i folketinget på det tidspunkt. Alt så lyst og godt ud, og der var fuld enighed om det, da vi vedtog loven om offentlig tandpleje.

Vi var selvfølgelig godt klar over, at man ikke på kort sigt kunne få oprettet kommunale klinikker overalt i landet, og derfor var der også en dispensationsordning for de mindre kommuner.

Vi har konstateret, at det er gået trægt med at få oprettet kommunale klinikker, at der til dato kun er ca. 200 kommuner, der har offentlige klinikker, men at der stadig væk rester 73 kommuner, hvor der ikke er indrettet offentlige klinikker.

Vi har diskuteret tandplejeforslagene mange gange siden dispensationsordningerne, og vi har i dag to forslag liggende, som angår dispensationsordningerne, nemlig venstres lovforslag nr. L 101 og forslaget fra indenrigsministeren, lovforslag nr. L 106. Vi behandler samtidig fremskridtspartiets forslag, lovforslag nr. L 90; det skal jeg senere vende tilbage til.

Det konservative folkeparti kan tilslutte sig venstres forslag. Vi kan gå ind for, at der fortsat ydes dispensationskommunerne mulighed for efter egen overbevisning, efter egne økonomiske forhold, at fortsætte den dispensationsordning, som jo har vist sig at være ganske udmærket for disse kommuner, hvor man simpelt hen ikke har haft råd til at etablere offentlig klinik. Indenrigsministeren siger jo også i sit forslag, at det som regel koster 1,2 mill. kr. at oprette en kommunal klinik.

Vi ser det også ud fra det synspunkt, at der i mange af de mindre kommuner er tilstrækkeligt befolkningsunderlag, voksne og børn tilsammen, til at man kan beskæftige en tandlæge. Fjerner man dette underlag fra den eksisterende tandlæge, vil det også sige, at man byder voksne, at de skal tage til andre byer, måske 25-30 km, for at konsultere en tandlæge, og det mener vi er for dårligt; vi ved alle, at tandsundheden er af afgørende betydning for den almene sundhetstilstand som helhed.

Da vi i 1977 fik overenskomst med de praktiserende tandlæger om, at de skulle behandle børnene, var det en god ordning. Kommunerne betalte det beløb, det kostede hos de praktiserende tandlæger, og til trods for det ganske korte åremål, denne ordning har eksisteret, viser statistikkerne en væsentlig forbedring af både befolkningens tandplejevaner og tandsundhed. Ser man videre på statistikkerne, er det påfaldende, at både tandsundheden såvel som de økonomiske omkostninger er cirka det samme. Dette er en af de væsentligste årsager til, at mit parti nu efter moden overvejelse kan gå ind for venstres forslag på dette område.

Jeg har læst indenrigsministerens forslag, lovforslag nr. L 106, igennem med stor interesse. Men det forekommer mig, at der er nogle uoverensstemmelser både med hensyn til forekomsten af caries, huller i tænderne, og de dermed forbundne omkostninger, når man sammenligner de to tandplejemæssige ordninger.

For de kommunale klinikkers vedkommende er det kun de rene driftsudgifter, der er beregnet, hvorimod alle omkostninger er medtaget for de praktiserende tandlæger inden for dispensationskommunerne. Vi har også set statistikker, hvor man har prøvet på at sammenligne diverse kommuner. Nu er

[Karen Thurøe Hansen]

det komplet uladsgjærligt at sammenligne kommuner, for der er jo ikke to kommuner, hvor der er ens forhold, og hvor befolkningsunderlaget for både voksne og børns vedkommende er det samme; det vil altid vise sig, at der er nogle uoverensstemmelser.

Jeg vil også lige gøre en bemærkning om Københavns kommune, som jo er udbygget med kommunale klinikker. Det faldende fødselstal vil en skønne dag medføre, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at beskæftige så mange tandlæger, som nu er ansat inden for denne kommune. Hvad vil Københavns kommune gøre? Afskedige disse tandlæger, som jo er offentligt ansat? Hvad vil man gøre med hensyn til børnene, når der ikke er underlag nok? Er det nok, at en kommunalt ansat tandlæge kun behandler 5, 6, 7 børn pr. dag? Praktiserende tandlæger har jo væsentligt mere at bestille i løbet af en dag og udfører et større arbejde.

Men der er som sagt nogle uoverensstemmelser i de forskellige statistikker, som er fremlagt i indenrigsministerens forslag. Jeg vil gerne have, at indenrigsministeren begrundet nærmere, hvorledes sundhedsstyrelsen har kunnet få disse statistikker, når grundlaget ikke helt er til stede.

Det er rigtigt, som hr. Henrik Toft sagde, at børnetandplejen herhjemme, den offentlige tandpleje for de skolepligtige årgange, koster ca. 800 mill. kr. I 1978 udbetaltes der over sygesikringen 600 mill. kr., og patientandelen for de voksne var også 600 mill. kr., altså 1,2 mia kr. Det vil sige, at tandsundheden i Danmark faktisk er baseret på et tal på ca. 2 mia kr. Det er mange penge, og det er til alvorlig overvejelse, hvorledes vi bedst fastholder en ordning, så alle kan blive tilfredse.

Fremskridtspartiets forslag kan det konservative folkeparti ikke gå ind for. Det er jo ikke første gang, fremskridtspartiet fremsætter dette forslag, der er omtrent enslydende med de forrige, men denne gang har noget mere talmateriale end tidligere. Vi kan ikke i en økonomisk stram tid være medvirkende til at gennemføre fremskridtspartiets forslag om at nedlægge de kommunale klinikker og sælge dem til de praktiserende tandlæger. Hvem siger for øvrigt, de praktiserende tandlæger overhovedet vil overtage en sådan kommunal klinik? Det er ressourcespild i højeste grad, og det kan vi ikke medvirke til.

Birthe Nielsen (SF):

Af de tre forslag, vi drøfter her, får det første forslag, som er fremsat af fremskridtspartiet, ingen rosende ord med fra socialistisk folkeparti, og det fik det heller ikke, da det blev behandlet i 1976; det er vi klart modstandere af.

Venstres forslag er måske knap så ringe som fremskridtspartiets, men alligevel tilgodeser det ikke børnenes tænder på samme måde, som vi fra socialistisk folkeparti mener man skal med hensyn til dispensationerne, som man vil have fuldstændig ophævet. Vi mener, at der lige fra begyndelsen af 1970'erne er nok dokumentation for, at børn får den bedste forebyggende tandpleje i de kommuner, hvor man har kommunal tandpleje.

Derfor vil jeg vende mig til regeringens forslag, som siger på den ene side og på den anden side. Man har jo, allerede da loven blev vedtaget, haft flere drøftelser om tandplejen i kommunerne, og jeg synes, at regeringen nu hopper fra det ene ben til det andet. Først går man ind for den kommunale tandpleje, og man har én gang givet dispensation, og man har en masse dokumenterede undersøgelser, der viser, at børnene får den bedste forebyggende tandpleje i de kommunale klinikker. Så siger man nu, til trods for dette, at man på grund af nogle spareplaner og et latterligt beløb på 80 mill. kr. på landsplan igen vil give dispensationer. Det vil vi fra SFs side ikke være med til. Vi mener ikke, at man skal spare, når det drejer sig om børns sundhed, fordi Kommunernes Landsforening er kommet med et sparekatalog i anledning af beslutningen om, at kommunernes udgifter ikke må stige ret meget i år og til næste år. De kommuner, som har haft dispensation, og som stadig væk har det indtil 1981, har haft gode muligheder for at opbygge de kommunale tandklinikker, og det kan ikke være på grund af de spareforslag, der er kommet i år, at de ikke er kommet i gang med dette arbejde. Der er jo ikke noget til hinder for, at flere mindre kommuner kan slå sig sammen om en enkelt tandklinik; det forhindrer loven ikke.

Jeg vil under udvalgsarbejdet meget gerne se, hvilke kommuner det drejer sig om. SF kan ikke gå ind for regeringens forslag om dispensation; det fremgår ikke engang klart

[Birthe Nielsen]

og tydeligt af regeringens forslag, at man ikke igen vil dispensere yderligere i 1985. Man vil tage det op til revision, og det vil SF ikke under nogen omstændigheder være med til.

Aase Olesen (RV):

Inden man giver sig i lag med at debattere de forskellige løsninger på børnetandplejens struktur og karakter, kan det måske være på sin plads at slå fast, hvad vi alle herinde, alle 179 inkl. hr. Egon Jensen, er enige om. For det første er vi enige om, at forebyggelse og behandling af tandsygdomme hos børn til og med det 16. år er et samfundsanliggende, og at den skal være gratis for forældrene. For det andet er vi enige om, at der i kommunerne skal føres en omhyggelig kontrol med alle børn og iværksættes opsøgende foranstaltninger, såfremt barnet ikke kommer til de halvårslige tandeftersyn. For det tredje er vi enige om, at der fra centralt hold skal føres tilsyn med, om børnetandplejen i de enkelte kommuner fungerer efter hensigten. Og for det fjerde er vi derudover formentlig også enige om, at honorering for udført børnetandpleje skal aftales mellem organisationerne og det offentlige.

Dette er i virkeligheden en meget stor enighed, når man betænker, at den strækker sig fra VS over samtlige andre partier til fremskridtspartiet. Kernen i det problem, vi diskuterer her i dag, er derfor alene spørgsmålet om, hvor denne offentlige børnetandpleje skal foregå, nemlig om den skal foregå på kommunale skoletandklinikker eller på privatejede tandklinikker.

Om lovforslag nr. L 90, fremskridtspartiets forslag, kunne jeg have lyst til at gentage, hvad jeg tidligere har sagt om et lignende forslag, nemlig at vi nærmest må betragte det som spild af skatteyderpenge nu at rive grundlaget væk under den kommunale planlægning, der allerede er foregået på området op gennem 1970'erne. Om de mange beregninger og skemaer, som ledsager fremskridtspartiets forslag, skal jeg blot generelt sige, at vi i denne sag skal være overordentlig forsigtige med at slå om os med udgiftstal og sammenligninger, ikke mindst når man som her opererer med udgifter frem til og med 1981.

Det radikale venstre afviser lovforslag nr. L 90, men det betyder naturligvis ikke, at vi

ikke vil være med til i udvalget at behandle forslaget forudsætninger, som jo også har betydning for de to andre forslag, vi har til behandling i dag.

Da folketinget i juni 1976 vedtog de ændrede regler for dispensationstandplejen, som var foreslået af det radikale venstre, beklagede jeg, at det skulle ske med et beskedent flertal og imod regeringens stemmer. Det er af mange grunde betænkeligt, at en sådan sag skal afgøres ved kampafstemning, dels fordi det i kommunerne skaber berettiget tvivl om ordningens gyldighed på længere sigt, dels fordi der meget let kan opstå problemer for den pågældende minister, når han skal udforme retningslinjer for en ordning, han selv og hans parti har vendt sig voldsomt imod.

På begge områder har mine bange anelser slået til. Kommunerne har med rette beklaget sig over den usikkerhed, bestemmelsen giver i den langsigtede planlægning, og jeg ser det som en meget væsentlig opgave at vi, når vi rejser på sommerferie i år, har fjernet denne usikkerhed.

Hvad cirkulæret angår, tillader tiden ikke her ved første behandling, at jeg går i detaljer, og jeg skal derfor blot varsle, at jeg under udvalgsarbejdet ønsker vurderet, i hvilken grad cirkulæret er i overensstemmelse med den lovtæst, der blev vedtaget den 4. juni 1976, ligesom vi fra radikal side ønsker belyst, hvorledes afslag og tilladelser til at køre dispensationsordningen er administreret over for de enkelte kommuner.

Inden jeg vender mig til de to forslag, som er fremsat af henholdsvis venstre og regeringen, skal jeg for en sikkerheds skyld slå fast, hvad der er det radikale venstres hovedhensyn i denne sag, nemlig for det første effektiviteten af børnetandplejen, og det vil sige spørgsmålet om at få alle børn med, og for det andet en række kommuners ønske om en fleksibel børnetandplejeordning afpasset efter lokale forhold.

Lad mig understrege, at det økonomiske ikke har spillet nogen rolle i vor stillingtagen. Vi er nemlig temmelig overbevist om, at en effektiv børnetandpleje vil koste nogenlunde det samme, uanset hvordan man organiserer den. I modsat fald ville det være et politisk spørgsmål at bringe den sag i orden.

Endelig tog vi i 1976 direkte afstand fra venstres argumenter om at beskytte den pri-

[Aase Olesen]

vate tandlægeforretning, og jeg er glad for at se, at venstre nu helt har opgivet dette argument. Men jeg har egentlig lyst til at sige til venstre, at hvis man stadig har disse synspunkter, burde man komme frem med dem. Intet er vel mere forstemmende end folk, der ikke vil være ved, hvad de selv mener.

Netop på det punkt slår regeringen i dag alle rekorder: på baggrund af en række indhentede oplysninger om dispensationskommunerne og klinikkomunerne konkluderer indenrigsministeren, at de førstnævnte klarer opgaven dårligere og er dyrere end de sidstnævnte til stor og ubodelig skade for børnene, hvorefter regeringen foreslår dispensationsordningen videreført i endnu 5 år.

Jeg forstår faktisk ikke, hvorfor regeringen og socialdemokratiet ikke toner rent flag i denne sag og fortæller befolkningen, at socialdemokratiets mål er, at den offentlige sektor skal overtage »al udøvende tandplejevirk-somhed i Danmark helt og aldeles styret af sundhedsstyrelsen«, sådan som det er beskrevet på s. 7 i partiets program for en socialdemokratisk sundhedspolitik fra juli 1979.

Så kunne vi have stemt om det, og befolkningen kunne notere sig et solidt flertal imod en sådan ordning. Det ville give både kommunerne og regeringen den fornødne klarhed og sikkerhed, og vi kunne her i Folketinget i fællesskab koncentrere os om at forbedre de regler, vi i dag har for den offentlige børnetandpleje.

Nu skal vi i stedet diskutere, om vi skal udsætte den endelige afgørelse af dispensationsstandplejens skæbne i 5 år.

Jeg vil ikke på forhånd afvise, at indenrigsministeren vil være i stand til under udvalgsarbejdet at dokumentere behovet for en sådan udsættelse, men jeg må nok have lov at sige, at det skal være med ganske andre argumenter end dem, der er anvendt i lovforslagets bemærkninger, og får vi ikke disse ganske andre argumenter for regeringsforslaget, må vi foretrække venstres.

De tal og beregninger, som indenrigsministeren henviser til, er for at sige det mildt helt uanvendelige til formålet. Jeg skal ikke gå i detaljer her – det gemmer vi til udvalgsarbejdet – men jeg vil gerne stille bare et par helt elementære spørgsmål til ministeren.

Er ministeren bekendt med, at der er væsentlig forskel på den almene tandsundhed i Østdanmark og i Vestdanmark? Er ministe-

ren bekendt med, at langt de fleste dispensationskommuner ligger i Vestdanmark? Hvis svaret er ja, hvorledes mener ministeren så at disse to kendsgerninger påvirker det statistiske materiale?

Dernæst: er de gennemsnitlige udgifter pr. barn udregnet på grundlag af det antal børn, der har fået eller har fået tilbudt behandling? Eller jeg kunne spørge: er småbørnene, nemlig de 3–6-årige, der har færre tænder og færre og mindre skader, med i begge beregninger for de to kommunetyper? Har ministeren overvejet, hvilken indflydelse det har haft på indberetningerne, at dispensationskommunerne kun har kørt efter de nye, strenge regler i § 2 i to år, mens langt de fleste klinik-kommuner har en mangeårig kommunal ordning bag sig? Og sådan kunne man blive ved at spørge.

Det radikale venstre forestiller sig ikke, at vi, hvad angår udgifterne pr. barn, kan bevise, at det forholder sig modsat af det, ministeren påstår i bemærkningerne; det er fremgået allerede af det, jeg tidligere har sagt om økonomien. Men jeg tør godt vove at påstå, at alle i denne sal, inden vi er færdige til anden behandling, vil erkende, at vi ikke kan bruge tallene i ministerens bemærkninger til noget som helst. Man kunne lige så godt påstå, at Månen er større end Solen med henvisning til, at det kan enhver da se, når man kigger ud ad vinduet.

Denne sag drejer sig om, hvorvidt vi skal tillade så meget selvstyre i kommunerne, at vi tør overlade det til lokalbefolkningen gennem deres kommunalbestyrelser at afgøre, hvordan man bedst opfylder lovens krav om effektiv og gratis børnetandpleje til alle børn i landet, og den drejer sig om, hvorvidt dispensationskommunerne kan opvise lige så stor effektivitet som klinikkomunerne. Der er for mig ikke tvivl om, at tilslutningsprocenten er den samme, og jeg håber virkelig, at det kun er en forglemmelse fra ministerens side, at der ikke er oplysninger herom i bemærkningerne; somme tider ligner en forglemmelse en tanke. Endelig drejer det sig om, hvorvidt vi fortsat skal holde vore politikerkolleger i kommunerne hen i uvished med de omkostninger, det indebærer, fordi vi herinde ikke har taget et klart standpunkt for eller imod nationaliseringen af al tandplejevirk-somhed i Danmark.

[Aase Olesen]

Det radikale venstre vil under udvalgsarbejdet gøre sit til, at vi får disse spørgsmål grundigt belyst.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg synes nok, at de ideologiske over- eller undertoner træder noget kraftigt frem i denne debat, og det vil jeg derfor gerne starte med at beskæftige mig lidt med. Jeg synes ikke, der er nogen som helst tvivl om, at de offentlige klinikker, den offentlige børnetandpleje, har gjort et godt og stort arbejde for tandsundheden. Men det betyder jo ikke, at det unødigt behøver at være den måde, alle løser det på, og jeg synes nok, det er værd at hæfte sig ved, at uanset om man vælger den ene eller den anden løsning, har man en formuleret målsætning at leve op til. Det er ikke sådan, at man kan skalte og valte, som det er blevet moderne at udtrykke sig, med børnene og tandsundheden, som man vil. Der er normer og krav, der skal leves op til, og der er visse betingelser, hvorunder det skal foregå.

Så ganske uanset at vi finder meget lidt grund til at kritisere den offentlige tandpleje; bortset fra at det er nogle stive systemer, finder vi, at man udmærket kunne lade disse dispensationer fortsætte, og det foreslår jo også såvel ministeren som venstre.

Når jeg siger, at de offentlige systemer er for stive, vil jeg gerne begrunde det. Det hænger bl.a. sammen med, at man ofte kan iagttage i egne af landet, hvor der er en befolkningstilbagegang og et fald i børnetallet, at der ikke sker en afpasning af klinikernes størrelser og normeringer ved naturlig afgang efter dette børnetal. Nej, man gør det, som man gør i så mange offentlige sammenhænge: man udvider det antal børn, de aldersgrupper, der skal ind under dette system. Det vil sige, at man nu inddrager de 16-17-årige, så tager man de 17-18-årige, og så tager man de 18-19-årige uden nogen anden motivering, end at man jo nu har kapaciteten, at det koster ikke noget, fordi personalet er der, og at stolene er klar.

Jeg synes, det er en forkert måde at arbejde på. Jeg ser for det første ingen grund til, at man overfører disse aldersgrupper fra de private tandlæger til den offentlige sektor, for det er jo ikke disse aldersgrupper, som man via skolen har en daglig kontakt med.

Jeg kan forstå motiveringen, hvad skolebørn angår, som man vel næsten kan få 100 pct. ind i systemet, hvis man har en skoletandklinik. Men jeg forstår overhovedet ikke baggrunden for at gøre det, hvis man taler om 16-19-årige unge, som har forladt skolen; så mener jeg motiveringen er væk. Det er noget af det, der gør, at det offentlige system er meget stivere og mindre fleksibelt og rimeligt, end en kombination af de to systemer i hvert fald ofte vil være.

Jeg var forberedt på i dag også at bakke ministerens forslag op, selv om det egentlig er venstres forslag, der tiltaler mig mest, for jeg synes, ministeren fortjener ros for, at han vil forlænge dispensationerne. Men jeg må indrømme, at jeg er blevet lidt bekymret i løbet af i dag, og det er jeg faktisk blevet såvel på grund af ministerens bemærkninger som på grund af den socialdemokratiske ordførers bemærkninger om, at det, man selvfølgelig tilsligter, er, at disse dispensationer skal stoppe. Der er ikke tale om, at man bare i 1985-86 skal overveje, om de skal have lov at køre videre, eller om man skal lave en permanent ordning; der er tale om, at de skal stoppe, og det er kun af nød og trang, at man ikke stopper dem allerede i dag. Det synes jeg er forkert.

Jeg bemærkede de værdifulde oplysninger, som blev givet om, at det ganske vist er 73 kommuner, der får dispensation, men at det vist kun var ca. 10 pct. af børnene som blev berørt. Det er klart, for det er selvfølgelig de små kommuner, som ikke har det befolkningsmæssige grundlag for at lave disse klinikker, og det synes jeg er en ganske urimelig situation at tvinge disse kommuner ud i. Hvad i alverden har man ment med at indkalde forslag til sparekataloger, hvis ikke man netop skulle sigte på de steder, hvor der var mulighed for at etablere lignende, men billigere løsninger, skulle forsøge at skære noget væk, hvor der blev dobbeltadministreret, og skulle forsøge at lægge det under én forvaltning, hvor der var flere forvaltninger indblandet osv.?

Jeg finder, det er stik imod de oprindelige intentioner, at man nu vil gå den anden vej og i hvert fald om nogle år lukke for denne mulighed.

Lad mig til sidst sige, at vi helt må afvise fremskridtspartiets forslag. Vi finder ikke, der er nogen grund til at kaste vrage på de

[Mimi Jakobsen]

offentlige klinikker og de skoletandklinikker, som længe på udmærket vis har taget sig af de børn, som var tilknyttet denne ordning. Det behøver selvfølgelig heller ikke at ligge i fremskridtspartiets forslag, men jeg synes nok, at der også her er en anden ideologisk undertone, som vi også må afvise.

Det vil altså sige, at vi i hvert fald i udvalget vil interessere os meget for bl. a. det, som den radikale ordfører inddrog nu – jeg synes, det var nogle meget væsentlige spørgsmål at få besvaret – og efter det vil vi afgøre, hvilke af de to forslag vi vil støtte, altså ministerens eller partiet venstres. Men jeg må sige, at det umiddelbart er partiet venstres, der tiltaler os mest.

Tyroll (VS):

Jeg kan i høj grad tilslutte mig de bemærkninger, som fru Aase Olesen gjorde om, hvad dette spørgsmål egentlig drejer sig om, nemlig om børnetandplejen skal ligge det ene eller det andet sted, altså om det skal være hos privatpraktiserende børnetandlæger eller i en offentlig klinikvirksomhed.

Dér tilslutter vi os selvfølgelig helt klart, at det skal være den offentlige klinikvirksomhed, og jeg kunne selvfølgelig også gøre en del bemærkninger om, hvordan vi gerne så at man organiserede sundhedsplejen på dette område ligesom på andre områder, nemlig så tæt på brugerne som muligt og med brugerindflydelse i lokalområderne, men det har jeg haft lejlighed til at kommentere under andre sundhedsdebatter, under prioriteringsdebatter og under debatten omkring hospitalsplanlægningen, så det skal jeg ikke komme nærmere ind på her.

Det er også blevet påpeget, at der ligesom mangler logik i argumenter og i konsekvenser i dette forslag, fordi socialdemokratiet jo argumenterer meget for, at man er indstillet på, at disse ting skal ligge under det offentlige.

Nu er det ikke så underligt, at der er denne mangel på logik, for, som det også er blevet sagt, der er jo kommet andre samfundstilstande, kriseudvikling osv., siden man vedtog dette lovkompleks, og det er i allerhøjeste grad nogle ændringer i de politiske holdninger, som er årsag til den manglende logik, og det synes jeg nok det kunne være væsentligt at se på.

I bemærkningerne til lovforslaget siges det, at det skal ses som led i sparebestræbelserne, og at det hører med ind under det, der er kommet i sparekataloget fra kommunerne. Det er også ganske rigtigt, men jeg vil lige kommentere socialdemokratiets logik i disse ting.

Ved overenskomstindgrebet argumenterede regeringen for, at betalingsbalanceproblemerne skyldtes olieprisstigningerne og de kommunale udgiftsstigninger. Få måneder senere, da vi var nået hen til juni, var det lige pludselig ikke så meget de kommunale udgifter længere, der var årsag til betalingsbalanceunderskuddet. Den argumentation frafaldt man, og det var fornuftigt nok, fordi det ikke kunne påvises, at der var en påvirkning fra de kommunale udgifter på betalingsbalanceproblemerne.

Men hvad gjorde man så ved Sankthansforliget? Ja, man skærpede jo olieafgifterne, man ville kradsede et ekstra provenu på 2,7 mia kr. ind fra forbrugerne af olie og energi, og det gjorde man altså oven i de kæmpeprofitter, som multinasserne havde skrabet til sig, og det betød selvfølgelig en væsentlig fordyrelse af budgetterne hos de enkelte familier.

Den argumentation, man kom med oven på denne fordyrelse, kan man læse i Folketingsstidende 1978-79, sp. 12261, hvor den daværende finansminister, Knud Heinesen, den 23. juni 1979 sagde:

»... hvis man lod de kommunale udgifter stige med 7 pct. i faste priser, ville det medføre en stigning i den kommunale skatteudskrivning med 2 procentpoint, hvilket på afgørende måde ville begrænse udviklingen i lønmodtagernes realløn efter skat. Det er det, der er årsag til ønsket om en halvering af de kommunale udgiftsstigninger, og derfor tager hr. Tyroll ganske fejl, og det er ganske urigtigt, når hr. Tyroll påstår, at regeringen ønsker disse begrænsninger i udgiftsstigningerne af hensyn til betalingsbalancen. Vi har sagt lige det modsatte. Vi har sagt, at det ikke vil virke på betalingsbalancen, for vi forudsætter, at begrænsningen i de kommunale udgiftsstigninger modsvares af en tilsvarende mindre stigning i den kommunale skatteudskrivning.«

Med disse bemærkninger trådte socialdemokratiet den borgerlige politiks vej, overtog den holdning, som de borgerlige længe har

[Tyroll]

stået med, nemlig at man vil prioritere det private forbrug forud for det kollektive forbrug.

Oliepolitikken og de stigende udgifter på olie og energi skulle konverteres til nedskæringer i det kollektive forbrug, og det er det, dette forslag ligger i klar forlængelse af.

Derfor kan man også se, at der er stor overensstemmelse med et par borgerlige partier, når det drejer sig om at tilrettelægge politikken på børnetandplejeområdet.

Logikken i dette forslag er helt klart i forlængelse af det, man tidligere har sagt fra socialdemokratiets side om, at man vil spare. Hvordan gør man så det? Ja, man foreslår en engangsbesparelse på formentlig omkring 80 mill. kr., det er en engangsbesparelse, men den er altså passet ind i de sparebestræbelser, man har lagt op til.

Samtidig fremgår det, at der i klinikkommunerne gennemsnitlig er 12 tandflader med huller i tænderne, medens gennemsnittet var 17 i dispensationskommunerne; altså 40 pct. større forekomst af huller i dispensationskommunerne. Det samme billede tegner sig for andre tandlidelsers vedkommende, og det vil sige, at det, man foreslår, er stik imod det, kvaliteten af de forskellige ordninger tilsiger.

Samtidig siger man, at gennemsnitsudgiften pr. barn i 1978 var 695 kr. i de 199 klinikkommuner og 807 kr. i de 76 dispensationskommuner. Alligevel fastholder man, at man vil foretage denne besparelse.

På denne baggrund kunne det være nærliggende at spørge ministeren, hvornår denne engangsbesparelse på 80 mill. kr. egentlig vil være opspist af den fordyrelse, der åbenbart ud fra ministerens egne tal er forbundet med at gennemføre en videre dispensationsmulighed end det, der egentlig var lagt op til i denne lovgivning.

Dette er selvfølgelig ikke det sidste lovforslag, hvor der vil være fuldstændig mangel på logik i det, der bliver fremsat; det vil nok blive tilfældet ved adskillige af de forslag, der vil følge efter dette forslag. Når indenrigsministeren og andre ministre først får set rigtig på de spareforslag, der er kommet fra kommunerne, skal det nok vise sig, hvad det er for en borgerlig logik, der er indeholdt i de forslag, der efterhånden vil blive fremsat.

Inge Krogh (KrF):

Mit partis ordfører i denne sag, hr. Steffensen, kan ikke være til stede.

Kristeligt folkeparti kan gå ind for ministerens forslag om, at der skal kunne gives forlænget dispensation for etablering af kommunale børnetandklinikker.

Vi er enige i, at det er nødvendigt af hensyn til sparebestræbelserne, men vi er også enige i, at der bør etableres offentlige børnetandklinikker. Jeg kan beklage, at dispensationen må trække så længe ud, og at det i det hele taget har varet så længe. Jeg har været vidne til, hvordan kommuner har taget deres ansvar op for adskillige år siden og skabt disse klinikker og gode forhold for børnene i kommunen.

Det er ikke, fordi vi på nogen måde er i tvivl om, at private tandlæger kan arbejde lige så godt som offentligt ansatte tandlæger, men der er nu engang visse specialbehandlinger, som det vil være mere hensigtsmæssigt og billigere at udføre på en offentlig tandklinik. Jeg kan nævne sådan noget som narkose: der er børn, der er urolige – det kan være psykotiske børn eller andre, der har vanskeligheder – som man er nødt til at give narkose, og det er noget, der er meget dyrt, jeg har i hvert fald i mit liv atterteret adskillige regninger fra narkoselæger, og jeg kan sige, det bliver dyrt, når de skal ud til hver enkelt tandlæge; det kan meget nemmere ordnes f.eks. på en klinik.

Vi mener også, at fremmødet vil blive betydelig bedre på en offentlig klinik; det er desværre ikke alle forældre, der kan tage initiativet til at få børnene til tandlæge.

Vi kan derfor ikke gå ind for venstres forslag, og vi kan heller ikke gå ind for fremskridtspartiets forslag, og specielt om sidstnævnte vil jeg bemærke, når det dér siges, at der ikke skal være vederlagsfri tandbehandling for tandretninger, hvis det for en del skyldes kosmetiske hensyn, må jeg gøre opmærksom på, at forkert tandstilling, når den er påfaldende, kan virke psykisk særdeles generende for børn.

Flygaard (DR):

Retsforbundet anser det for noget centralt, at man opfylder det, der er børnetandplejelovens formål, nemlig at give børnene en god tandstart her i livet. Det er ud fra den betragtning, vi vil vurdere de tre lovforslag.

[Flygaard]

Vi synes, det bør overlades til den enkelte kommune selv at vurdere, hvorledes dette formål bedst bliver tilgodeset under hensyntagen til de lokale forhold. Dermed har jeg egentlig også antydnet, hvilket lovforslag retsforbundet vil foretrække, nemlig lovforslag nr. L 101, fremsat af partiet venstre.

Jeg vil også gerne knytte en bemærkning til det lovforslag, der er fremsat af fremskridtspartiet. Nu har vi altså fået disse klinikker rundt om på skolerne, og jeg har meget svært ved at forestille mig, at man kunne få opbygget en ordening som den, fremskridtspartiet ønsker. Jeg vil også i denne forbindelse pege på, at den fri næring måske nok er noget begrænset, eftersom tandlægerne har indgået overenskomst, så det er nok muligt, at man også ud fra et økonomisk synspunkt kan nå den bedste løsning under de givne forhold ved disse offentlige tandlægeklinikker. Men vi erkender, at der i en række tilfælde, især i mindre kommuner, kan være supplerende hensyn at tage, således at en samlet vurdering tilsiger, at man vælger en løsning med private tandlæger.

Jeg synes også, man nu har et behov for at få en afklaring af, hvad det egentlig er, man vil på området. Det er uheldigt, at kommunerne fortsat skal svæve i uvished. Det kan medføre, at nogle kommuner siger: nå ja, men når der nu er dispensation frem til 1985-86, kan det være, at man alligevel til den tid siger, at vi skal. Jeg synes, det vil være forkert, hvis kommunerne på den baggrund i dag foretager en investering, som de ikke ville have foretaget, hvis de havde været sikre på, hvilken ordening der måtte komme efter 1985-86.

Vi vil som sagt gerne være med til at se på alle forslagene i udvalget.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne vedrørende lovforslag nr. L 90, hr. Pilgaard Andersen, har ordet.

Pilgaard Andersen (FP):

Blandt de lovforslag, der er fremsat af fremskridtspartiet, venstre og indenrigsministeren, er det helt klart, at fremskridtspartiets forslag er det bedste, men fremskridtspartiet vil naturligvis støtte venstres forslag. Vi mener, det er det næstbedste forslag, fordi det

giver muligheder for at skyde de kommuner ud, som ønsker at søge dispensation i al evighed. Det er en af de ting, vi ønsker fremmet, ligesom vi har stor sympati for, at privatpraktiserende tandlæger også kan behandle børn.

Indenrigsministerens forslag er det tredjebedste. Det er klart, det indeholder en forbedring. Vi ønsker også en dispensationsudvidelse frem til 1985-86, når det hele skal tages op, men vi mener, der er en række problemer, som man ikke har taget stilling til i forslaget. Vi mener, der burde være strammet op, når man nu skal til at ændre dispensationsadgangen f.eks. med hensyn til alderskriterier. Vi har jo set i dagspressen, at adskillige kommuner opererer med, at den kommunale tandpleje også skal være for de 18-19-20-årige. Måske forestiller man sig, at den med tiden skal udvides yderligere, sådan at vi alle sammen kommer under offentlig tandpleje. Det mener jeg så afgjort er forkert. Dermed har man socialiseret hele den private tandpleje, og det tager vi meget skarpt afstand fra.

Fremskridtspartiets lovforslag nr. L 90 er ikke som hævdet af nogle partier stort set en genfremsættelse. Der er en lang række ændringer både af lovforslagets opbygning og de ledsagende bemærkninger, så man kan ikke sige, det er en genfremsættelse. Vi ønsker naturligvis ikke at forringe det forebyggende arbejde - der skal altså fortsat være gratis tandpleje for børn indtil det fyldte 16. år - men vi ønsker en aldersbegrænsning, og den mener vi skal være fastsat i loven.

Men vi ønsker også, at dette arbejde skal udføres af praktiserende tandlæger, og at det honoreres af den offentlige sygesikring efter regler, som er fastsat ved overenskomst mellem Dansk Tandlægeforening og den offentlige sygesikring. Når fremskridtspartiet igen mange år har forsøgt at ændre lovgivningen vedrørende den kommunale børnetandpleje, er det simpelt hen, fordi vi mener, at der finder et betydeligt ressourcspild sted når kommuner opretter deres egne klinikker, for de tager børnepatienterne fra de privatpraktiserende tandlæger. Det kan også ske, at disse tandlæger opgiver at drive deres egen klinik og i stedet søger ind i de kommunale klinikker. Derved mener vi der sker en forringelse af behandlingsmulighederne for

[Pilgaard Andersen]

de voksne patienter i de tyndtbefolkede områder. Det mener vi er en fare.

Kommunernes Landsforening har også i deres sparekatalog peget på betydelige besparelser på de kommunale anlægsbudgetter, ca. 100 mill. kr. Samtidig har de også fra staten fået påbud om at spare på anlægsarbejder, og formålet med den dispensation, som indenrigsministeren har foreslået, er også, at kommunerne får mulighed for at spare. Jeg mener så afgjort, det betyder meget store fordyrelser, og at det kan foregå langt billigere hos private.

Det er efter vores mening også ressource-spild, at de kommunale klinikker kun kan behandle børn i skoletiden, ofte kun til omkring kl. 15, ligesom der hverken på lørdage eller i skoleferien er mulighed for at få børn behandlet. Det er ressource-spild, fordi det altså kun er i meget kortvarige perioder, de klinikker kan fungere.

Dertil kommer, at de praktiserende tandlæger ofte må afhjælpe de mangler, som den kommunale børnetandplejeordning medfører ude i kommunerne, fordi disse ikke stiller deres klinikker til rådighed lørdag-søndag. Det vil sige, at de private tandlæger ofte skal behandle børn akut. Vi mener ikke, det er rimeligt, at det er de private, der skal overtage det, når børnene egentlig hører ind under den kommunale børnetandpleje.

Vi mener også, det er meget vigtigt, at børnene, første gang de kommer til tandlæge, har mulighed for at blive ledsaget af deres forældre, for vi mener, det er af væsentlig betydning, for at de kan få tilknytning til tandlægen. Vi forestiller os også, at de fra allerede 3 års alderen skal have mulighed for at komme til tandlægen, som det fremgår af vores lovforslag. Besøgene skal kunne foregå uden for skoletiden, og der skal kunne træffes aftale med private tandlæger, så de bliver bedre udnyttet.

Vi mener også, at indenrigsministerens lovforslag vil medføre store udgifter, og vi ved også, at selve den kommunale tandplejeordning medfører større udgifter end de private tandlæger. I indenrigsministerens lovforslag opereres der med højere tal, men dem sætter vi altså meget stort spørgsmålstegn ved, for der mangler pensionsordninger og andet, hvilket medfører, at der sker en forvridning.

Vi må beklage, at der ikke har været den helt store tilslutning til fremskridtspartiets lovforslag. Hr. Egon Jensen postulerede, at det betød en tilbagegang, og jeg synes nok, man burde bevise, hvordan denne tilbagegang opstår. Af det statistiske materiale fremgår det, at de privatpraktiserende tandlæger har en fremmødeprocent, der er fuldt ud på højde med den kommunale tandpleje, så ud fra den betragtning kan jeg ikke se, at vores forslag ville betyde en tilbagegang.

Så kan man selvfølgelig have den filosofi, at man skal ødelægge de privatpraktiserende tandlæger. Det er selvfølgelig en tankegang, man har lov at have, men jeg forstår ikke rigtig, hvorfor de privatpraktiserende tandlæger skal lægges for had i forhold til den kommunale tandpleje, og det mener jeg de bliver.

Jeg har nogle statistiske beregninger, der viser, at en tandlæge i den kommune, jeg selv kommer fra, kan behandle 560 børn om året. Vi ved, at der er en lang række privatpraktiserende tandlæger, der har 1.100-1.200 børn om året til behandling. Også ud fra den betragtning kan man da se, at de kommunale tandplejeklinikker medfører ressource-spild.

Også fra andre sider blev der talt om ressource-spild. Fru Aase Olesen sagde, at tandplejeklinikkerne er finansieret for skatteyderpenge, og så skulle man begynde at nedlægge nogle af dem. Jeg er overbevist om, at hvis en lang række af de tandlæger, som er ansat inden for den kommunale tandpleje, fik mulighed for at leje sig ind på dem eller eventuelt købe dem og drive dem ved at tegne overenskomst med kommunerne, ville det være den rigtige løsning på problemet.

Fru Inge Krogh sagde, at tandregulering efter vores lovforslag ikke skulle gøres gratis længere. Vi har ganske rigtigt skrevet i vores lovforslag, at når det drejer sig om det kosmetiske, mener vi ikke, det er rimeligt, at samfundet skal være med til at betale for tandretninger. Efterhånden er der mange børn i skolerne, der går med bøjle på, og man må undre sig over, at de alle sammen har tandfejl. Jeg synes også, der er en vis skønhed i, at tænderne ikke er 100 pct. regelmæssige; jeg kan ikke se, at det er nogen skade. Men hvis der skulle være nogle specielle tilfælde, der skal tandreguleres, har vi også åbnet mulighed for det i vores lovforslag.

[Pilgaard Andersen]

Men jeg må selvfølgelig beklage, at vi ikke har fået den helt store tilslutning med lovforslaget, men jeg håber på vi under udvalgsbehandlingen kan få belyst nogle af de problemstillinger, og vi må også se, om venstres forslag kan samle flertal. Vi vil gerne udskytte det i al evighed. Vi mener trods alt, det er en forbedring, men vi vil selvfølgelig prøve på at kæmpe for vores eget lovforslag for at få medlemmerne overbevist om, at det er den rigtige fremgangsmåde.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg synes, det er helt uundgåeligt, at der ved denne lejlighed bliver gjort rede for de principielle synspunkter, de forskellige partier har. Det er jo ikke hver dag, der er lejlighed til at diskutere børnetandpleje og tandlægeordninger i det hele taget, så det er kun forståeligt.

Regeringen og dermed den socialdemokratiske gruppe har jo også gjort sine principielle synspunkter gældende. Jeg vil gerne citere følgende:

»Hvis tendensen i disse beregninger fra sundhedsstyrelsen viser sig bekræftet også i de nærmeste år, er det regeringens opfattelse, at muligheden for at opnå dispensation fra kravet om etablering af kommunale børnetandplejeklinikker på længere sigt helt overvejende skal søges ophævet.«

Jeg synes, det er en temmelig klar udtalelse, når det drejer sig om det principielle, men jeg beder også om, at man mærker sig, at det er under den forudsætning, at den tendens, der er i de beregninger, som er citeret ovenfor, og som er foreløbige beregninger, viser, at det er rimeligt at opretholde det; det er det, der står.

Jeg er naturligvis som hele det øvrige folketing bekendt med, at der er en række kommuner, der har rettet henvendelse til regering og folketing med anmodning om at få dispensationsmuligheden forlænget, og der er også mange kommuner, der er af den opfattelse, at det skal være en varig ting, at man skal have mulighed for at vælge en anden ordning end den offentlige børnetandpleje. Der er altså forskellige opfattelser i kommunerne af, hvad der er det mest hensigtsmæssige ud fra de lokale forhold, og hvor overbevisende argumentationen er for den egentlige offentlige børnetandpleje. At jeg personlig og

regeringen og folketingsgruppen er af den opfattelse, at det vil vise sig, at den offentlige børnetandpleje altovervejende bør gennemføres, er så en anden ting. At andre har en anden opfattelse, kan jeg ikke fortænke dem i. Jeg synes bare ikke, man ligesom kan antyde, at man ikke rigtig er bekendt med den principielle holdning, det principielle synspunkt. Sådan forstod jeg i hvert fald enkelte ordførere.

Det, der må være hensigten i dag, det, der er formålet i dag, er at sikre, at indenrigsministeren fortsat kan give tilladelse til, at der dispenseres, og det er så hensigten ikke nødvendigvis at vente til 1985-86 med at få klaret de resterende problemer af. Hvis princippet ikke skal gennemføres til 100 pct., under hvilke omstændigheder skal man da eventuelt fravige hovedprincippet? Jeg er fortsat af den opfattelse, at det vil vise sig, at det rigtigste principielt er i det altovervejende antal af tilfælde at gennemføre ordningen som en offentlig børnetandpleje, for de allernærmeste år vil jo vise, om det grundsynspunkt kan holde. Jeg er fortsat af den overbevisning, at det vil vise sig at kunne holde.

Den øjeblikkelige situation er den, at der er 3 hensyn at tage. Der er det hensyn, at det ikke har været muligt at gennemføre den offentlige børnetandpleje i de tilbageværende 73 kommuner. Der er det hensyn, at der også har været problemer med - i hvert fald i visse kommuner - at få det antal børnetandlæger, man gerne vil have. Nu er jeg godt klar over, at det er noget, der måske til en vis grad skyldes, at børnene går til behandling hos den privatpraktiserende tandlæge, og den kapacitet kan derfor ikke stå til rådighed for den offentlige børnetandpleje. Men man har altså ikke følt, at man har kunnet skaffe den tilgang af børnetandlæger, som man gerne skulle have, og nogle steder har man konkret ikke kunnet det. Det er den anden del af begrundelsen. Den tredje er den, at man, ved at give dispensationsmuligheden, åbner mulighed for, at en engangsudgift på 80 mill. kr. kan om ikke spares på det lange sigt, så i hvert fald spares som en investering i 1980-81 - selvfølgelig under forudsætning af, at der ikke er nogen af de tilbageværende kommuner, der laver en børnetandklinik alligevel. Det har de naturligvis lov til at gøre, og det er min personlige opfattelse, at en række af dem bør gøre det. Men der er en mulighed

[Indenrigsministeren]

for at gennemføre denne besparelse på ca. 80 mill. kr.

Der er gjort nogle bemærkninger om de foreløbige beregninger, som er gengivet ganske kort, med hensyn til tandsundhed og økonomi under de to forskellige ordninger. Der er gjort kritiske bemærkninger om dem. Det rigtigste er nok, at jeg venter med at kommentere bemærkningerne, indtil det fulde materiale foreligger, ikke mindst af den årsag, at noget af det første, udvalget kan regne med at få, er en fuldstændig statistisk redegørelse for 1978-79 byggende på indberetningerne fra kommunerne om tandsundhed og en række andre ting. Jeg synes, det må være rart at diskutere på det mest aktuelle grundlag, der overhovedet kan skaffes.

Derfor har jeg i dag for så vidt kun endnu én bemærkning, og den er meget lille. Man siger, at der mangler så væsentlige udgifter i klinikkommunerne som de udbetalte pensioner. De udbetalte pensioner må, så vidt jeg kan se, være en forholdsvis beskedne udgift, for langt de fleste af de pensionsudgifter, man har i forbindelse med børnetandplejen, er, så vidt jeg erindrer, udgifter, der går til pensionsforsikringer. Det vil sige, at kommunerne har en løbende udgift til dem, og disse løbende pensionsforsikringsudgifter er jo medregnet i udgifterne her. Det er altså ikke sådan, at enhver form for pensionsudgift ikke er med i klinikkommunernes udgifter.

I øvrigt vil det efter min bedste overbevisning vise sig, at selv om de lægges til, inklusive anlægsudgifterne, er der den fordel på det økonomiske område for klinikkommunernes vedkommende, som tallene her temmelig klart antyder at der er. Men her kan man jo igen diskutere, fordi effektiviteten fra kommune til kommune kan være forskellig. Strukturen er forskellig, den effektivitet, hvormed man har gennemført en dispensationsordning, er forskellig fra kommune til kommune. Det er nok derfor, det er rigtigst, hvis man vil foretage disse sammenligninger – og det er selvfølgelig nødvendigt, at man gør det – at det da er gennemsnitsberegninger og ikke beregninger på konkrete kommuner.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om de ting, som blev nævnt af fremskridtspartiets ordfører. At der er tale om ressource-spild, og at det er dyrere, er påstande, som

der ikke er dækning for i realiteternes verden.

(Kort bemærkning).

Dræbye (RV):

Indenrigsministeren sagde i sit svar, at afgørende for, om dispensationsordningen skulle fortsætte, var, om den fortsatte opfølgning af spørgsmålet, som sundhedsstyrelsen ville lade foretage, viste, at det var rimeligt at lade den gøre det. Her har vi igen et eksempel på, hvor nøje vi ser problemet fra én sektors synsvinkel, og jeg vil godt henlede ministerens opmærksomhed på, hvad hans kollega miljøministeren sagde forleden i debatten om landsbyerne. Jeg citerer fra sp. 4251 i Folketingstidende:

»Regeringen har i tidligere landsplanredegørelser peget på nødvendigheden af, at der gøres en indsats på dette område.«

Dette område er spørgsmålet om rimelige levevilkår på landet. Jeg citerer videre:

»Man kunne f. eks. tænke sig, at lokalbutikker i de helt små samfund kombineres med andre former for service. Det kan dreje sig om samkøring af privat og offentlig service, således at købmandsbutikken eller brugsen kombineres med håndkøbsudsalg, bank- og postekspedition og visse kommunale funktioner. Det er meget vanskeligt at administrere, men det var en tanke, man kunne arbejde med.«

Man kunne også på dette område se den samlede offentlige og private service på tandlægeområdet som en helhed og dermed leve op til den intention, som miljøministeren gav udtryk for forleden.

Egon Jensen (S):

Nu er det jo ikke det nære samfund, vi skal debattere. Jeg kunne have meget lyst til at sige noget om det, men det er jo tandplejen, det drejer sig om.

Jeg er helt overbevist om, at den redegørelse, som vi formentlig får ret snart i udvalget, vil fortælle et og andet om, hvad forskellen er på offentligt og privat praktiserende tandlægers virksomhed, når det drejer sig om børnetandpleje.

Men lad mig sige til hr. Henrik Toft, at jeg siger ikke, at alt sort er sort og alt hvidt er hvidt. Der er også dispensationskommuner, som virkelig har en god tandpleje, men

[Egon Jensen]

jeg tror nok, det hører til sjældenhederne. Og når hr. Henrik Toft siger, at man præger tallene, er jeg overbevist om, at ligegyldigt om tallene er ens, er der noget, der for mig er afgørende, og det er, at kvaliteten og opfølgningen er bedre, når det drejer sig om offentlig tandpleje.

Og så bare den lille bemærkning til hr. Henrik Toft, der sagde, at man skulle have et godt gebis for at kunne bide fra sig, at jeg mener, man skal have nogle gode tænder, så bider man endnu bedre fra sig i hvert fald.

Så vil jeg sige til fru Aase Olesen, at der er et gammelt ord, der siger, at den, man elsker, tugter man. Det tør jeg slet ikke bruge i denne forbindelse. Jeg tror slet ikke, det har noget med dette at gøre. Men jeg forstår simpelt hen ikke fru Aase Olesens bemærkning om, at 179 medlemmer af dette ting inklusive hr. Egon Jensen er enige. Jeg går ud fra, at fru Aase Olesen har en vældig god opfattelsesevne og ikke kan have undgået at se, med hvilken varme jeg netop er gået ind for at få løst disse problemer omkring tandplejen, ikke bare for børn, men også for voksne, så derfor synes jeg nok, bemærkningen kunne have været sparet.

Så siger man, at cirkulæret fra indenrigsministeriet ikke er i overensstemmelse med loven. Det er mig, der er ansvarlig for dette cirkulære, og det er en alvorlig anklage over for indenrigsministeriet, at det har vildledt sin minister i et forsøg på at gå videre, end loven byder. Derfor vil jeg da meget gerne have lejlighed til at se på det. Jeg synes bare, det er en bemærkning, som man godt kunne have været foruden, og det må i hvert fald uddybes meget tydeligt, når man fortæller, at indenrigsministeriet går med løs snak og prøver at overfortolke loven.

Så er der endelig spørgsmålet om selvstyre i kommunerne. Det er ligesom med nærdemokratiet. Man vil gerne have det lille samfund, men man kører i supermarkedet, når man skal købe ind, og så kvæler man nemlig købmanden.

Når det drejer sig om selvstyre for kommunerne, er jeg også på den bov, men ikke længere, end at der skal være visse normer, som skal være opfyldt, for at selvstyret kan fungere, også i henseende til børnene. Og når man taler så varmt og inderligt i denne situation, må fru Aase Olesen lige erindre sig, at det drejer sig om 10-15 pct. af børnene, der

skal ind under selvstyret, medens de andre åbenbart ikke kommer det, for dér er situationen jo rettet op.

Og så endelig en bemærkning til hr. Pilgaard Andersen, der taler om hetzen mod de privatpraktiserende tandlæger. Hvem har egentlig hetzet mod privatpraktiserende tandlæger? Den tidligere formand for Dansk Tandlægeforening, hr. Reibel, der har en privat praksis, gik varmt ind for offentlige børnetandklinikker. Og det, jeg sagde herfra, var – med al respekt for privatpraktiserende tandlæger – at mulighed for at gøre det arbejde, som de offentlige tandklinikker gør, har de ikke. Det var, hvad jeg sagde om det.

Henrik Toft (V):

Venstre prioriterer indsatsen på dette område meget højt. Det gav jeg også udtryk for i mit første indlæg, og det er selvfølgelig ud fra en forudsætning om, at indsatsen er i orden, at vi kan gå ind for dispensationstændplejen.

Dermed har jeg faktisk også svaret fru Aase Olesen på det spørgsmål, hun stillede mig, om venstre nu igen ville gå de privatpraktiserende tandlægers ærinde. Med henvisning til afvisningen af fremskridtspartiets forslag mener jeg, at jeg helt klart har accepteret, at der skal være såvel privatpraktiserende som skoletandlæger i dette land, men jeg vil anse det for en ulykke, hvis vi ikke havde privatpraktiserende tandlæger, sådant at hele området blev nationaliseret, som også fru Aase Olesen tog afstand fra.

Til hr. Egon Jensen vil jeg gerne sige tak for oplysningen om forskellen på gebis og tænder. Det er da netop for at sikre, at flest muligt bliver fri for at gå med gebis, at vi vil være med til at sikre tandsundheden. Det kan så diskuteres, om der måske for mit eget vedkommende mangler nogle visdomstænder, men det er jo en anden sag.

Ellers skal jeg sige mange tak for den store tilslutning, der har været til venstres forslag, og jeg håber bestemt, at vi gennem udvalgsarbejdet må nå frem til, at kommunerne kan have sikkerhed for, at det også efter 1985-86 kan lade sig gøre at få børnenes tænder behandlet på privatpraktiserende tandlægers klinikker. Det kunne vi jo ikke få indenrigsministerens tilsagn om her i dag, men jeg håber, det må lykkes lidt længere

[Henrik Toft]

frem, så vi ikke fortsat skaber tvivl ude hos kommunerne om, hvorvidt de kan fortsætte med ordningen. Hvis vi skal have lige så gode tal frem fra dispensationskommunerne generelt, må vi jo nok have ordningerne til at køre de næste 5 år, for ellers får vi ikke noget reelt sammenligningsgrundlag. Det tror jeg vi kan blive enige om, i hvert fald når vi får det snakket ordentligt igennem, men det vil jo så vise sig, og jeg håber bestemt, at vi kan fjerne den usikkerhed, der har været i kommunerne vedrørende deres dispensationsmuligheder, sådan at vi også i de kommuner kan ofre kræfterne på den bedst mulige indsats.

Aase Olesen (RV):

Jeg har en enkelt kommentar til indenrigsministerens betragtning om, at man ikke kan antyde, at man ikke er bekendt med regeringens principielle holdning. Jeg ved ikke, om det var min tale, indenrigsministeren hentydede til, for så er det i hvert fald misforstået. Jeg sagde tværtimod, at vi var udmærket klar over, hvad der var socialdemokratiets og regeringens principielle holdning, og jeg beklagede i og for sig, at man ikke efterlevede den, idet min konklusion netop var, at så kunne vi jo have stemt den ned. Det, der er problemet her, er, at socialdemokratiet, som sidder i regering, har en holdning på dette område, som der ikke er flertal for i folketinget, og af ulyst til at blive stemt ned forsøger man at udskyde afgørelsen. Og hvem bliver sorteper i det spil? Ja, det gør kommunerne, som ikke kan planlægge. Når det drejer sig om besparelser, er det, som jeg sagde, ikke nogen besparelse at blive ved med at udskyde og udskyde ting. Planlægning og overvejelse koster som bekendt også penge.

Jeg vil bøje mig for det synspunkt, at man skal vente med at se beregningerne, til vi får dem sendt frem, men når nogle af os er mere end tvivlende med hensyn til værdien af de beregninger, hænger det selvfølgelig sammen med, at vi ikke tror, at tallene er sammenlignelige, og beregningerne er måske ikke indsamlet på en sådan måde, at de nogen sinde kan blive sammenlignelige.

Jeg skal ikke afæske indenrigsministeren flere detailsvar, men det var rart, om vi kunne få svar på bare ét eneste af de spørgsmål, jeg har stillet her i dag, og som er helt afgørende for, om vi kan tage nogen som helst

gennemsnitsberegning alvorligt, nemlig spørgsmålet: er småbørnene regnet med i både klinikkommuner og dispensationskommuner? Det må være det, der er afgørende, for ellers hænger tallene slet ikke sammen. Jeg ville egentlig godt have, om vi lige kunne få et svar på det. Hvis vi får det, er det ikke sikkert, at vores bemærkninger ser helt så trekantede ud i referatet bagefter.

Jeg kan love indenrigsministeren, at vi har bedt om de retningslinjer, som sundhedsstyrelsen har udsendt til kommunerne, sådan at vi kan se dem efter i sømmene på det punkt.

Og så er der en bemærkning til hr. Egon Jensen, som sagde, at den, man elsker, tugter man. O.k., jeg tager fat. Hr. Egon Jensen sagde, at det er ikke det nære samfund, vi diskuterer. Ja men det er jo egentlig det sørgelige ved socialdemokraterne, for det er jo det nære samfund, vi diskuterer i dag og mange andre gange, når vi laver love. Det nære samfund er ikke sådan noget, vi har på dagsordenen én gang om året, eller når der er landsplanreddegørelsesdebat, og hvad ved jeg. Det er jo netop i alle disse mange lovgivningsanliggender, hvor vi kan komme til at smadre det, vi ellers kan vedtage kønne dagsordener om ved principdebatterne. Det er jo netop det nære samfund, vi diskuterer i dag.

Og så sagde hr. Egon Jensen, at han var helt overbevist om, at kvalitet og opfølgning er bedre i den offentlige tandpleje end i dispensationskommunerne. Jeg går ud fra, at det, vi skal til at se på i udvalget, bliver spørgsmålet om de sidste to år, for ellers er enhver sammenligning jo helt umulig. Og der er spørgsmålet om, hvad vi forstår ved opfølgning, og hvad vi vil tage som resultat af det. Og dér mener jeg, at tilslutningsprocenten, altså spørgsmålet om, hvor mange børn vi taber i systemet, må være afgørende. Kvaliteten, nemlig antallet af huller, udtrækninger og alt det dér, kan vi anstændigvis ikke forvente skal være lige så høj i dispensationskommunerne, der har kørt i to år efter de strenge regler, som i klinikkommunerne, der måske har en mangeårig kommunal tandklinikordning bag sig.

Og så vil jeg sige om det med de 179 medlemmer, der er enige, at det stod heller ikke i mit manuskript, det beder jeg om undskyldning for at jeg sagde, men jeg troede faktisk, at det gjaldt hr. Egon Jensen. Når jeg nævnte

[Aase Olesen]

det, var det, fordi hr. Egon Jensen startede med at tale om de få, der har penge, og de mange, der ikke har osv., og om velsignelsen ved offentlig tandpleje. Det var, som om det var spørgsmålet om offentlig tandpleje, vi havde på programmet i dag. Det, jeg gerne ville påpege, var, at det er vi alle sammen enige om, og derfor synes jeg, det var mærkeligt at starte, som om nogle af os ikke syntes, at vi skulle have offentlig børnetandpleje. Det er vi alle sammen enige om.

Endelig vedrørende spørgsmålet om cirkulæret kan jeg sige, at jeg har allerede stillet det spørgsmål i kommunaludvalget om cirkulæret, og jeg gav også udtryk for forståelse for ministerens vanskelighed ved at lave et cirkulære om ting, han ikke er enig i. Men jeg skal gerne stille spørgsmålet her, så den forhenværende indenrigsminister kan få lejlighed til at svare mig i salen. Jeg vil gerne spørge, med hvilken begrundelse man i cirkulæret af 9. september 1976 forlanger, at dispensationskommunen skal dokumentere eller sandsynliggøre, at ordningen kan etableres billigere, men lige så velfungerende og betryggende som i kommuner med kommunal børnetandpleje. Jeg vil gerne vide, hvor i § 2 kravet om, at dispensationsordningen skal være billigere, står.

(Kort bemærkning).

Egon Jensen (S):

Det vil nok være mere rimeligt, når spørgsmålet nu er stillet, at det er den nuværende indenrigsminister, der svarer på indenrigsministeriets vegne, og ikke mig som forhenværende minister.

Må jeg dernæst sige, at jeg forstår, at fru Aase Olesen er mistænksom, særlig over for socialdemokrater og socialdemokratiske ministre. Når en redegørelse kommer, er man på forhånd skeptisk over for tallene. Er fru Aase Olesen også skeptisk, når der i denne redegørelse står, at der f. eks. er flere huller i dispensationskommunernes børns tænder? Er man så også skeptisk, og skal man finde noget andet for at overbevise fru Aase Olesen?

Må jeg så endelig sige, at når jeg ikke ville begynde at debattere det nære samfund, var det af frygt for den høje formand, for jeg ved jo, at man skal holde sig til sagen.

Formanden:

Jeg må jo ikke gå ind i debatten, men jeg tror nok, man kan sige, at det nære samfund ikke er et lovforslagsemne, men et emne, der dukker op i mange sammenhænge.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg tror, jeg allerede har svar på det, hr. Egon Jensen spurgte om, nemlig om jeg vil nære skepsis over for de tal, der viser, at børn i dispensationskommunerne har flere huller i tænderne. Nej, det er jeg ikke spor skeptisk over for, det ved jeg godt, for det står i den omtalte redegørelse. Jeg har også fortalt hvorfor. Det er da givet, at der vil være flere huller i tænderne i de dispensationskommuner, som kun har kørt efter de strenge regler i to år, end i de kommuner, der har haft en lang kommunal tandplejeordning. Det, man kunne sammenligne med, var en kommune, som fra ingenting starter en kommunal tandplejeordning, og så se, hvordan den ser ud efter to års forløb. Det, det bliver interessant at se, er udviklingen i det par år, det har kørt, og så de kommende års udvikling, og her tænker jeg nok at hr. Egon Jensen vil blive forbavset.

Pilgaard Andersen (FP):

Indenrigsministeren udtalte, at fremskridtspartiets lovforslag var ressourcspild. Jeg vil da gerne gøre indenrigsministeren bekendt med, at i Løgstør kommune har man også lavet en beregning, der viser, at kommunale børnetandplejeklinikker er 21,9 pct. dyrere. Jeg vil da gerne spørge indenrigsministeren, om ikke han mener, det er en kvalificeret beregning, der er lavet fra Løgstør kommunes side.

Ligeledes vil jeg da gerne gøre indenrigsministeren og også hr. Egon Jensen opmærksom på, at de praktiserende tandlægers organisation, PTO, også har lavet nogle beregninger, og jeg er da også overbevist om, at de praktiserende tandlægers organisation mener, at de er kvalificeret til også at behandle børn. Ellers tror jeg i hvert fald ikke, de var gået så meget ind i debatten omkring de praktiserende. Jeg vil da gerne spørge hr. Egon Jensen, om han virkelig ikke mener, at PTO også udtaler sig på et kvalificeret grundlag. Det mener jeg ikke efter hr. Egon Jensens sidste udtalelse kunne forstås sådan.

[Pilgaard Andersen]

Jeg synes, det er ganske forfærdeligt, hvis hr. Egon Jensen har den opfattelse.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg er altså stadig væk af den opfattelse, at det rigtigste ville være at diskutere detaljerne i forbindelse med beregningsgrundlaget, når vi har det fulde materiale i udvalget. Jeg tror ikke, det kan have den helt store interesse for offentligheden eller for de tilstedeværende medlemmer i salen, hvis en enkelt detalje bliver præciseret ved denne lejlighed.

Jeg vil godt nøjes med at gøre to bemærkninger. Den ene er til fru Aase Olesen, som siger, at det er jo egentlig trist, at man af ulyst til at blive stemt ned bare udskyder beslutningerne.

Jeg vil da gerne vende den argumentation om, som andre har vendt mod hr. Egon Jensen og mig. Man har f. eks. sagt: dispensationskommunerne må have en mulighed for at vise, at dispensationsordningen er forsvarlig. Med nøjagtig den samme argumentation kan jeg spørge: er det ikke forkert ved denne lejlighed at træffe en beslutning, hvis der er usikkerhed? Taler argumentet for oplægget her og de betragtninger, der står på side 3 i første spalte, og som jeg citerede i et indlæg for lidt siden, ikke lige bestemt for, at vi tager tid til at finde ud af de rent faktiske forhold dér, hvor der er tvivl? Det synes jeg. Og jeg sagde i et tidligere indlæg, at det må være meningen, at vi, så snart vi kan, får disse ting vurderet.

Jeg synes, at lige bestemt den argumentation, der er ført frem imod hr. Egon Jensen og mig og enkelte andre i salen, peger på dette forslag og accepterer den begrundelse, som ligger i bemærkningerne.

Så spørger hr. Dræbye, om jeg ikke er af samme opfattelse som miljøministeren, at det kan være en god ting i visse tilfælde at lade offentlig og privat aktivitet trives under samme tag, eller hvordan det nu skal forstås, i de mindre kommuner, hvor man ellers risikerer, at serviceniveauet bliver for dårligt, hvis ikke man tænker sig om fra det offentlige side.

Jeg ser ikke nogen som helst principiel uoverensstemmelse mellem miljøministerens og mine synspunkter på det punkt. Jeg synes, man skal lytte til det, der bliver sagt, og så synes jeg, man skal have lidt større tillid til hæderligheden – man kan ikke se i referatet,

at jeg smiler, når jeg siger det, derfor siger jeg det for en ordens skyld af hensyn til referatet.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg er enig med indenrigsministeren i, at det vil være væsentligt at få endnu nogle års vurdering af ordningen i dispensationskommunerne. Derfor sagde jeg også, at vi ikke i dag fuldstændig ville afvise regeringens forslag, men det er jo lige så vigtigt, at denne debat har vist, at der ikke er noget flertal i dette folketing for en socialiseret tandpleje, og det er jo det, der er vigtigt for kommunerne. Så havde jeg nær sagt: skidt med, om vi ender med at vedtage 1985 eller 1986 for en revisionsparagraf. Det afgørende er, at kommunerne nu kan regne med, hvis ikke folketinget ændrer sig meget væsentligt de kommende år, at de ikke behøver at bruge penge på planlægning af offentlige tandklinikker, hvis det ikke passer dem.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg vil gerne sige for en sikkerheds og ordens skyld, at jeg tror ikke, kommunerne skal opfatte det, fru Aase Olesen her har sagt, som en autorisation af noget som helst. Jeg synes, det er rimeligt, før man autoriserer folketingets udtalelser og folketingets opfattelse, at man lige får udvalgsbehandlingen gjort færdig.

Formanden:

Ja, så kan vi vist slutte. Det blev heldigvis ikke en tandløs debat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af 5. februar meddeler industriministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser.

(Lovforslag nr. L 117).

Forslag til lov om visse kreditinstitutter.

(Lovforslag nr. L 118).

Miljø- og planlægningsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter. (Lovforslag nr. L 38).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Boligudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Finansiering af energibesparende foranstaltninger og brandsikring samt lejerens overtagelse af udlejningsejendomme på andelsbasis m.v.). (Lovforslag nr. L 75).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Industriministeren (Erling Jensen):

Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser.

(Lovforslag nr. L 117).

Forslag til lov om visse kreditinstitutter.

(Lovforslag nr. L 118).

Forslagene er udarbejdet på grundlag af EFs 1. direktiv af 12. december 1977 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut. Direktivet indfører som noget nyt i dansk lovgivning princippet om, at et kreditinstitut skal have en offentlig tilladelse, før det kan påbegynde sin virksomhed. Direktivets anvendelsesområde omfatter ikke blot

banker og sparekasser, men også bl. a. obligationsudstedende institutter.

Om hovedpunkterne i de to lovforslag skal jeg gøre følgende bemærkninger:

I *lov om banker og sparekasser* er det på grund af direktivets krav nødvendigt at indsatte en bestemmelse, hvorefter banker og sparekasser for fremtiden skal have tilladelse til at drive bank- og sparekassevirksomhed. Efter forslaget er tilladelsen betinget dels af, at vedtægterne kan stadfæstes, dels af, at banken eller sparekassen kan registreres henholdsvis i aktieselskabsregisteret eller det stedlige handelsregister. Endelig skal det efter forslaget være muligt at nægte tilladelse, hvis medlemmer af bankens eller sparekassens ledelse ikke skønnes at have fyldestgørende erfaringer til at udøve deres funktioner, eller hvis en af de pågældende personer ikke anses for at være hæderlig, dvs. at vedkommende er dømt for et strafbart forhold, som kan begrunde en nærliggende fare for misbrug af stillingen.

Med hensyn til oprettelsen her i landet af filialer fra de andre EF-medlemslande giver lovforslaget endvidere bestemmelser om, at der ikke kan stilles strengere krav til disse end til danske selvstændige institutter.

Jeg kan i denne forbindelse nævne, at direktivet forpligter tilsynsmyndighederne til at samarbejde om udveksling af de fornødne oplysninger til brug for et effektivt tilsyn med de udenlandske filialer, således at tavshedsregler i de enkelte lande ikke skal hæmme dette arbejde. Denne forpligtelse opfylder bank- og sparekasseloven allerede i sin nuværende form.

Indførelsen af en tilladelsesordning i bank- og sparekasseloven medfører, at en revision af lovens opløsningsbestemmelser er påkrævet, da der kan forekomme tilfælde, hvor inddragelse af tilladelsen skal ske, f. eks. ved manglende kapitaldækning, og følgen heraf bliver afvikling af banken eller sparekassen. Endvidere er de seneste års revisioner af konkurs- og likvidationsreglerne anledning til, at der også i bank- og sparekasseloven foreslås indført nye opløsningsregler. Det betyder, at en insolvent bank eller sparekasse i modsætning til, hvad der er tilfældet i dag, skal undergives konkursbehandling efter reglerne i den nye konkurslov med de afviklinger, der er nødvendige for dette